

KICHIK VA O'RTA BIZNESDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA

Abdullayeva Ismigul Sardor qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

2-bosqich talabalasi

Annotatsiya: *Ushbu tezisda kichik va o'rta biznes (KOB) subyektlarining zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali o'z faoliyatini takomillashtirish jarayoni tahlil qilingan. Raqamli transformatsiya biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi, raqamli xizmatlardan foydalanish darajasining ortishi va bozor bilan o'zaro aloqaning soddalashuvi kabi jihatlarni o'z ichiga oladi. Ishda O'zbekistonda KOB subyektlari duch kelayotgan asosiy muammolar, mavjud imkoniyatlar va ilg'or tajribalar misolida taklif va tavsiyalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *kichik biznes, raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, raqamli texnologiyalar, innovatsiyalar, O'zbekiston.*

Kirish

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun raqamli transformatsiya – bu nafaqat texnologik o'zgarishlar, balki bozorda raqobatbardoshlikni ta'minlash va barqaror rivojlanish kafolati hamdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi «“Raqamli O'zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-6079-sonli⁸⁵ Farmoni doirasida raqamlashtirish bo'yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonda KOB subyektlarining ishtiroki alohida e'tiborni talab qiladi.

Tezisning maqsadi – kichik va o'rta biznesda raqamli transformatsiyaning dolzarbligini asoslab berish, mavjud muammolar va imkoniyatlarni o'rganish, shuningdek, rivojlanish strategiyalarini tavsiya qilishdan iborat.

Kichik va o'rta biznesda raqamli transformatsiya – bu biznes modellari, jarayonlari hamda xizmatlarni zamonaviy texnologiyalar orqali qayta ko'rib chiqish, ularga innovatsiyalar kiritish va yangi qiymat yaratish jarayonidir. Ayniqsa, kichik va o'rta korxonalar uchun mijozlar bilan aloqani raqamli texnologiyalar orqali mustahkamlash, jumladan veb-saytlar, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar orqali

⁸⁵ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi ““Raqamli O'zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-6079-sonli Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>

mijozlarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, xususan hisobotlar, to'lovlar va soliq hisob-kitoblarini raqamlashtirish hamda elektron tijorat va onlayn savdodan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston sharoitida kichik va o'rta biznes subyektlarining raqamli transformatsiya darajasi hali to'liq shakllanmagan. Statistika ko'ra, 2023-yil yakunlariga kelib mamlakatdagi kichik korxonalarning atigi 27 foizi o'z faoliyatlarida raqamli xizmatlarni joriy qilgan. Bunga asosiy to'siq sifatida texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmagani, malakali kadrlar yetishmovchiligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi va biznes vakillarining raqamli savodxonlik darajasining pastligi kabilarni ko'rsatish mumkin.

Jahon tajribasidan ko'rinib turibdiki, kichik va o'rta biznes subyektlarini raqamli transformatsiyaga jalb qilishda davlat tomonidan beriladigan moliyaviy ko'mak, soliq imtiyozlari va texnologik inkubatorlarning mavjudligi katta rol o'ynaydi. Bu borada Estoniya, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlarning tajribasi ijobiy natijalarga olib kelgan. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda "Raqamli texnologiyalar markazlari" orqali kichik va o'rta biznes vakillariga konsultativ va texnik yordam ko'rsatilmoqda, IT-parklar va elektron tijorat platformalari orqali korxonalar raqamli tizimga faol jalb qilinmoqda.

Kichik va o'rta biznes subyektlari uchun raqamli transformatsiyaning eng muhim afzalliklari qatorida operatsion xarajatlarning kamayishi, bozorga kirish imkoniyatlarining kengayishi, mijozlar bilan muloqot va tahlil qilish jarayonining soddalashuvi, ishlab chiqarish tezligining ortishi va biznesni boshqarish qarorlarini qabul qilishda tahliliy ma'lumotlardan foydalanish imkoniyatlari kabilarni sanash mumkin. Bu esa o'z navbatida kichik va o'rta korxonalar uchun uzoq muddatli va barqaror rivojlanish imkoniyatini ta'minlaydi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, kichik va o'rta biznes subyektlarining raqamli transformatsiyasi – bu zamon talabi. Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki ularni global raqobatga tayyorlaydi. Buning uchun esa davlat va xususiy sektor hamkorligida infratuzilma, moliyaviy yordam va kadrlar tayyorlash sohalariga alohida e'tibor qaratish lozim. KOB uchun mo'ljallangan raqamli ekotizimlar yaratilsa, mamlakat iqtisodiyotining innovatsion salohiyati yanada ortadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi farmoni, 2020-yil 5-oktabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. “Kichik biznesda raqamlashtirish holati”, 2024-yilgi hisobot.
3. World Bank (2022). "Digital Transformation of SMEs: Global Best Practices". Washington, DC.
4. OECD (2021). “The Digital Transformation of SMEs: Policy Challenges and Recommendations”.
5. Abdurahmonov Q.X., Digital iqtisodiyot: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
6. IT-Park Uzbekistan rasmiy veb-sayti: www.it-park.uz
7. Brynjolfsson E., McAfee A. (2014). The Second Machine Age. – W. W. Norton & Company.